

Dato:

09.06.26

Kunnskapsdepartementet,

Kirkegata 18,

0153 Oslo

Lærerstudentenes innspill til forslag til ny felles rammeplan i lærerutdanningene

Lærerstudentene i Utdanningsforbundet takker for muligheten til å spille inn i arbeidet med ny rammeplan for lærerutdanningene.

Vi synes overordnet at forslaget til ny rammeplan er godt gjennomarbeidet. Forslaget til forskriften fra både FRLU og undergruppene er helhetlig gode, og vi mener at denne endringen kan være med på å skape større helhet og en sammenheng mellom de ulike utdanningene. Det er vi positive til.

Det vi mener er viktig å jobbe for er å sikre at dette ikke skaper lærerutdanninger som bygger på elementer som har for sprikende språk eller innholdsorientering. Det er og viktig for oss å understreke at man bør etterstrebe ett detaljnivå som sikrer at de viktigste elementene i lærerutdanningene og lærerprofesjonen hegnes om i rammeplanen. Målet må være at lærerutdanningene over hele landet gir framtidens lærere den kompetansen de trenger for å gjøre den beste jobben for barn og elever.

I tillegg vil vi understreke viktigheten av studentperspektivet inn i rammeplanen. Mer fleksibilitet kan være med på å bygge opp under nyskapning og nytenkning. Samtidig skal lærerstudenter ha like muligheter til mobilitet under studiet, jobbsøking og være kvalifiserte til å ta på seg jobber over hele landet. Et lokalt perspektiv er viktig, men det bør finnes rammer som sikrer at lærere utdannet over alle institusjoner kan gjøre en god jobb uavhengig av lokale forhold.

Forslag til innhold i hoveddel av rammeplan for lærerutdanningene

§1 Virkeområde

Vi mener at rammeplanen bør bruke «barnehage og skole», eventuelt skrive ut «barnehage, grunnskolen og videregående skole» og ikke barnehage og grunnopplæring som formåling for virkeområder. Dette gjelder der hvor denne formuleringen gjentas.

§2 Formål

Vi synes det er veldig positivt at det er definert at forskriften skal sikre profesjonsrettede og forskningsbaserte lærerutdanninger. Det er og svært positivt at forskriften sier at det skal være høy faglig kvalitet og relevans, og at utdanningene skal kjennetegnes som nasjonalt og internasjonalt gode profesjonsutdanninger i høyere utdanning. Det vi derimot savner er en felles forståelse for hva som ligger i begrepene «kvalitet» og hva som vil regnes som «nasjonalt og internasjonalt gode profesjonsutdanninger». Dette er viktige intensjoner, men bør tydeliggjøres enten i rammeplanen eller i andre relevante dokumenter.

Diskusjonen rundt kvalitetsbegrepet i notatet er positivt, og vil bidra til tydelighet i eventuelle faglige diskusjoner. Likevel er vi bekymret for at slikt diskusjonsnotat ikke veier tungt nok, eller er tilgjengelig nok for å vektlegges i faglige diskusjoner og framtidige kvalitetsvurderinger. Hvordan institusjoner som har lærerutdanning skal forstå og anvende dette er vi usikre på.

Gitt at notatet og vektlegger prosess og brukerperspektiv, er vi bekymret for at det og kan være veldig ulike måter å forstå begrepet, som videre kan føre til at resultatet av et kvalitetsarbeid vil variere sterkt og ikke på en hensiktsmessigs måte.

Forskriften skal være et dokument som er forståelig og anvendelig for studentene. Kvalitet kan forstås på mange ulike måter, og vi er bekymret for at dette vil føre til at rammeplanens formål kan være utfordrende og forstå og forholde seg til som lærerstudent.

Vi mener det er positivt at formålsparagrafen knytter seg til et felles verdigrunnlag for hele lærerprofesjonen. Verdier som trekkes fram er gode, men spørsmålet er om ved å definere en håndfull verdier som kritisk tenking, etisk bevissthet og inkludering, at man mister andre. Vi er bekymret for om at ved å definere enkelte verdier, så kan andre falle bort.

Vi er veldig positive til at det samiske perspektivets viktighet også er med i formålsparagrafen. Å sikre kompetanse og kjennskap til urfolk, nasjonale minoriteter og samiske forhold er noe vi må jobbe for at alle lærerutdanninger har godt integrert i sine løp.

S3 Partnerskap i lærerutdanning

Det er svært positivt at partnerskap får en sentral del i forskriften. Vi mener at den beste tilnærmingen til kvalitetsutvikling er gjennom partnerskap basert på relevante aktører som er direkte involvert i både den daglige driften og den langsiktige kvalitetsutviklingen ved hver enkelt lærerutdanning og ved praksisstedene. At disse partnerskapene formaliseres, mener vi er svært positive. Det er viktig at det er universitet og høyskolene som har det formelle ansvaret for partnerskapene. Institusjonene skal ha ansvaret for å legge opp til gode partnerskap som bygger på likeverdighet og samarbeid.

I Faglig råds anbefalinger om partnerskap i lærerutdanningene og i NFLPs egen arbeidsgruppes rapport om rammer og ansvarsdeling og samarbeid om praksisopplæring i lærerutdanningene trekkes studentenes rolle fram som sentrale for gode partnerskap og samarbeid i lærerutdanningene. Vi mener det er essensielt at studentenes rolle i partnerskap er definert i forskriften. Det er naturlig å tenke at studentene er en del av lærerutdanningsinstitusjonene, men vi er overbeviste om at studenter muligheter til å påvirke og medvirke i egne utdanninger vil variere sterkt dersom dette ikke er tydelig definert i denne paragrafen. Målet må ikke være å definere akkurat *hvordan* studenter skal delta i partnerskapene, men å *sikre at studentene ved hver enkelt institusjon har muligheten til å bli representert og hørt i partnerskap* må vektlegges i forskriften. Vi mener derfor formuleringen bør være:

«Med partnerskap menes formalisert samarbeid mellom lærerutdanningsinstitusjonene, lærerstudentene ved den aktuelle utdanningen, barnehager/skoler og eiere/lokale myndigheter.»

Gode partnerskap bygger på at det er de som planlegger, tilrettelegger, gjennomfører og deltar i de ulike komponentene i lærerutdanningene som samarbeider om å skape merverdi utover hva hver enkelt aktør kan oppnå alene. Derfor mener vi og at det bør vektlegges at samarbeidet skal skje ikke bare på ulike nivå, men på alle relevante nivå. Kvalitetsutviklingen blir best om det er lærerutdannere og praksislærere som samarbeider om å skape godt innhold i praksisprogram, heller enn at det skal være en kommuneadministrasjon og universitetsadministrasjonen som samarbeider om dette. Samtidig vil det være områder hvor det er aktuelt for administrasjoner å samarbeide og koordinere seg, men det må skje på det nivået som er nærmest dag-til-dag drift av utdanningene for hensiktsmessige partnerskap.

Studentene bør ha direkte og reell mulighet til å medvirke i prosesser på alle nivåene, og skal ansees som likeverdige deltakere i både partnerskapene og våre utdanninger. Sånn som forskriften er formulert nå mener vi studentenes rolle er alt for svak.

Partnerskap har og mange ulike innretninger og oppbygninger på tvers av lærerutdanningene våre. Det er positivt at de lokale forholdene definerer hva partnerskap skal være, og at den enkelte institusjonen og skolen/barnehagen bygger sine avtaler etter sine behov. Samtidig bør det være gode strukturer for kunnskaps- og prosessdeling i partnerskap. Vi mener derfor forskriften bør si noe om hvem som har ansvar for å lage retningslinjer for partnerskap, eventuelt hvor i dokumenthierarkiet at retningslinjer for partnerskap skal diskuteres og utarbeides. Vi foreslår derfor å legge til en setning:

«Utfyllende retningslinjer for partnerskap skal utformes av universitet og høgskolesektoren, i samarbeid med studentene og praksisfeltet, slik at man sikrer god og hensiktsmessig kunnskapsdeling og struktur på partnerskap ved alle lærerutdanningsinstitusjoner.»

§4 Grunnleggende forutsetninger for all lærerutdanning

Vi støtter at «Lærerutdanning skal bygge på langsiktige, likeverdige og forpliktende partnerskap». For god og langsiktig kvalitetsutvikling mener vi dette er et sentralt punkt i rammeplanen. Det er derimot viktig å presisere at partnerskapene og arbeidet som skal foregå i dem bør ha som hovedregel om å involvere på lavest mulig nivå. Formuleringen om at «eventuelt andre relevante aktører» også skal omfattes i partnerskap er for svakt. Vi mener det eksplisitt bør stå at studenter er en sentral aktør i partnerskap i denne paragrafen. Uten studenter i partnerskapene mister vi verdifull kunnskap og erfaring fra de som utdanningene er til for. Studenters mulighet til aktiv og reell deltakelse i disse prosessene må sikres på alle nivåer for at partnerskapene skal lykkes i sin funksjon.

Dette er særlig viktig når en ser neste forutsetning: «... skal ha studentens utvikling og progresjon i sentrum». Uten studenters deltakelse inn i partnerskapene mener vi det er større risiko for at man mister denne forutsetningen ut av synet. Det er svært positivt at man trekker fram at utdanningene skal kjennetegnes av høye forventninger, og studentaktive og utforskende læringsformer. Vi er bekymret for hvordan dette i praksis skal kunne iverksettes av institusjonene. Forventninger legger ikke tydelige nok føringer for likeverdighet og kvalitet, og vi mener det er viktig å stille grundige krav til kompetanse både før, underveis og ved fullføring av studiene.

Vi støtter at samiske forhold og forståelse for urfolks perspektiver nevnes i forutsetningene. Alle lærerutdanninger skal ha det som et formål å sikre at lærere er i stand til å ivareta sitt viktige samfunnsoppdrag med å møte barn og elever og deres rettigheter. Det er positivt at man eksplisitt nevner at våre utdanninger skal være

forankret i forskning og erfaringsbasert kunnskap. Det er balansen mellom disse to elementene som er avgjørende for gode utdanningsprogrammer. Vi mener derimot at en tydeligere og bedre formulering ville vært at utdanningene skal være forskning- og erfaringsbaserte.

At praksisopplæring skal ha en sammenbindende funksjon samtidig som at lærerutdanningene skal være integrerte utdanninger hvor de mange ulike elementene av utdanningene skal henge sammen er svært positivt. Det er viktig at praksis er arenaen hvor studentene får testet ut, utviklet seg og samkjørt kunnskapen og kompetansen sin gjennom hele studieløpet.

Lærerutdanningene skal være likeverdige med tanke på kvalitetshensyn og minimumskrav, og det mener vi er rett å avklare i rammeplanen. Samtidig mener vi disse begrepene framstår svært uklare i rammeplanen. Gitt alle de ulike unntakene og tilpasningene man har gjort både når det kommer til opptakskrav og studiemodeller så er det svært uklart for oss hvordan kvalitetshensyn og minimumskrav skal være likeverdige på tvers av så ulike innretninger og organiseringer av utdanningene.

Vi støtter forslaget om å sikre at lærerutdanningene er likebehandlet i navnene deres. Det er svært positivt for profesjonen som en helhet å gi utdanningene navnene «Lærerutdanning for ...».

§5 Felles kjernekompetanser

Lærerstudentene synes det er gode forslag til felles kjernekompetanser. I denne paragrafen vil vi ikke gå gjennom alt vi er enig om, men heller foreslå noen konkrete tillegg.

Det er mange gode forslag i FRLUs notat om felles anbefalinger og utdypninger, blant annet utdypning om nasjonale minoriteter, kunnskap om sammenhenger og overgangsprosesser i hele utdanningsløpet og «kompetanse i å møte barn, unge og voksne i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om hvordan håndtere arbeid med vold og seksuelle overgrep, inngår i kompetansen.»

En bekymring vi har tilknyttet til de mange ulike diskusjonsdokumentene og anbefalingene som har kommet i prosessen er at man i et overordnet styringsspråk mister mange av de viktige nyansene. Det bør jobbes for å sikre god kjennskap til de ulike kunnskapsgrunnlagene og diskusjonsnotatene i sektoren.

Vi mener overordnet at i det foreslåtte dokumenthierarkiet mellom rammeplan, nasjonale retningslinjer og læringsutbyttebeskrivelser så bør de mer konkrete detaljene om innhold i hvert enkelt studieprogram helst defineres i de nasjonale retningslinjene. Vi tror det vil gå mot sin hensikt å avgrense for mange detaljer som felles

kjernekompetanser. Det har blant annet vært en diskusjon om profesjonsfaglig digital kompetanse som et eget avsnitt under felles kjernekompetanser. Det mener vi ikke bør inkluderes i rammeplanen da den foreslåtte innretningen er godt balansert.

Didaktisk kompetanse og pedagogisk kompetanse bør si noe om at didaktikken og pedagogikken skal være aldersspesifikk, og legge til rette for at man har en evne til å utvikle og innrette det pedagogiske arbeidet for de konkrete alderstrinnene til barna og elevene man jobber med. Skal byggekloss-innretningen sikre at utdanningene ivaretar egenarten i de ulike alderstrinnene så er det viktig å sikre at utdanningsløpene ikke blir for generelle eller får undervisning i didaktikk som kun er innrettet mot en del av alderstrinnene.

Relasjonskompetanse: Det bør nevnes at en viktig del av relasjonskompetanse i vår profesjon er kontakt med voksne og foreldre. Lærerutdanningene bør gi framtidens lærere en god opplæring i hvordan man jobber godt med disse temaene. Dette er noe nyutdannede lærere ofte trekker fram som en av de største utfordringene med overgangen fra student til lærer.

Endrings- og utviklingskompetanse er et viktig avsnitt i rammeplanen. Våre barnehagelærere og lærer har et særlig ansvar for å sikre at man bruker god og oppdatert kunnskap og kompetanse til det beste for våre barn og elever. Vi mener det bør at en sentral del av denne kjernekompetansen er forskningskompetanse, herunder både å anvende i faglig- og akademisk arbeid.

§7 Særlige bestemmelser om utdanningenes innhold

Vi mener at det bør være minimum 45 studiepoeng i profesjonsrettet pedagogikk i barnehagelærerutdanningene, og 60 studiepoeng i profesjonsrettet pedagogikk for lærerutdanninger trinn 1 – 10. I lærerutdanninger for trinn 10 – 13 bør det være 60 studiepoeng med profesjonsrettet pedagogikk og didaktikk til sammen.

Vi mener at i bachelorutdanninger på 180 studiepoeng skal inneholde en bacheloroppgave på minimum 30 studiepoeng. I masterutdanninger på 300 studiepoeng skal masteroppgaven være på minimum 30 studiepoeng. Masteroppgavene bør avlegges i et undervisningsfag, profesjonsrettet pedagogikk, spesialpedagogikk eller didaktikk.

Vi støtter at all praksisopplæring skal foregå på læringsarenaer hvor barnehagen og grunnopplæringens aktiviteter foregår. Dette er et godt minimumsnivå for å sikre at praksisopplæringen er relevant og aktuell for videre arbeid som lærer.

Det er positivt at praksisopplæringen utgjør 100 dager i bachelorutdanninger. Vi mener at på masterutdanningene skal det være 110 dager. Det er viktig at man regner det som

hele dager. Vi synes det er svært viktig at man i rammeplanen definerer at praksis skal være faglig relevant, veiledet, variert og vurdert. Definisjoner av hva som ligger inn under faglig relevant bør også diskuteres i nasjonale retningslinjer.

§8 Nasjonale retningslinjer og studieplan

Vi støtter at det er Kunnskapsdepartementet som har det overordnede ansvaret for at det utarbeides retningslinjer, men mener det er viktig at dette skjer gjennom institusjonenes egne samarbeidsorganer, herunder Universitet- og høgskolerådet (UHR-LU). Nasjonale retningslinjer bør ledes av UHR-LU, og inkludere blant annet studenter og praksisfeltet. Vi mener det bør defineres som en del av arbeidet i partnerskap at man videre skal utarbeide læringsutbyttebeskrivelser og at partnerskapene på lokalt nivå skal bidra inn i utforming av studieplaner og praksisopplæringens innhold.

Vi mener og at det bør diskuteres hvordan samspillet mellom de ulike styringsdokumentene skal fungere. Vi er bekymret for at med en overordning av rammeplanen så vil den veiledende og rådgivende funksjonen til både nasjonale retningslinjer og læringsutbyttebeskrivelser ikke tilstrekkelig sikre likeverdighet i både kvalitet og følge samme overordnede struktur for å sikre studentmobilitet og arbeidslivsrelevans.

Det er positivt at vurderingsformene skal reflektere utdanningenes mål og innhold, men vi foreslår å heller innrette dette etter utdanningenes formål som definert i §2 Formål for å best sikre en sammenheng.

§10 Unntak

Vi mener at praktisk-pedagogisk utdanning bør være et eget underkapittel i rammeplanen, og ikke ligge inn under unntaksbestemmelser.

Underkapitler

Videre i vårt innspill vil vi ikke gå konkret gjennom hvert enkelt underkapittel og gi tilbakemelding på disse, men heller fokusere på hvordan vi mener man best strukturerer underkapitler og hvilket innholds nivå de ulike kapitlene bør ligge på.

Overordnet vil vi si at det er viktig å klart definere hvilket detaljnivå de ulike rammeplanene skal ligge på og hvordan samspillet mellom underkapitler og nasjonale retningslinjer skal organiseres i de ulike styringsdokumentene. Når det kommer til detaljnivå mener vi at underkapitlet for barnehage er litt for detaljert. Da foretrekker vi nivået på kapitlet lærerutdanning for trinn 1-4 har landet på et godt detaljnivå. Vi synes det er viktig at underkapitlene definerer og setter rammer som så utfylles videre av nasjonale retningslinjer og læringsutbyttebeskrivelser. For at byggeklosseprinsippet ikke

skal legge opp til lærerutdanninger som gaper over for mye forskjellig innhold mener vi at nøkkelen ligger i hensiktsmessige avgrensninger i rammeplanen. Overordnet er vi usikre på hvordan man best sikrer hensiktsmessig bredde i trinn på studieprogram, men vi tror det er en idé at man avgrenser hvor mange underkapitler som kan kombineres i én utdanning. Plassering av denne avgrensningen kan godt skje i hoveddelen om det passer bedre.

Innspill til struktur på underkapitlene:

Lærerstudentene mener at hvert underkapittel bør inneholde:

- En kort innledning om utdanningenes innhold og formål utover at utdanningene er rett inn mot pedagogisk arbeid/undervisning tilknyttet til aldersgrupper.
- Underparagrafer med titler som «§11-1 Utvidelse av kjernekompetanser» heller enn utdypning. En utdypning definerer bare elementer innenfor de eksisterende kjernekompetansene, mens en utvidelse gir rom for å hente inn nye elementer. Vi mener det er en mer treffsikker tittel.
- Minimumsomfang av profesjonselementer som alders- og trinnspesifikk didaktikk og pedagogikk
- Avklaringer om lærerutdanningenes særegenhet, som for eksempel begynneropplæring for lærerutdanning trinn 1 – 4, klasseledelse og overganger i lærerutdanning for trinn 5-7 eller lekens egenverdi i lærerutdanning for barnehagen.
- Definisjoner av partnerskapenes rolle i de ulike underkapitlene slik at det er tydelig hvem som skal være inkludert og involvert i hva. I utgangspunktet bør mesteparten av dette defineres i hoveddelen men det kan være hensiktsmessig å si noe om dette i underkapitlene og for å sikre at de ulike relevante aktørene får muligheten til deltakelse i en byggeklossmodell.
- Definisjoner av minimumsomfang for praksis i de trinnspesifikke underkapitlene. Altså si noe om hvor mange dager med praksis i de aktuelle trinnkontekstene. Vi foreslår å skrive inn i underkapitlene at det skal være en hensiktsmessig balanse mellom fordeling av praksisdager til de ulike trinnene.
- Mest mulig konkret og innholdsrettet språk i underkapitlene slik at dette legger gode rammer for videre utdypning og utvidelse av innhold i de enkelte utdanningene i de øvrige styringsdokumentene.
- Definere bruk av digitale ressurser og verktøy i underkapitlene enn i hoveddelen for å sikre at kompetansen er trinnrettet.
- Si noe om faglig bredde, muligheter for fordypning og hvor stor valgfrihet de ulike utdanningene bør ha innenfor de konkrete byggeklossene.
- Definisjon over hvilken innretning og formål arbeidet med bachelor- eller masteroppgaven skal ha. Vi mener alle underkapitler bør definere at oppgavearbeidet skal være profesjonsrelevant og praksisorientert.

- Definisjon av alderskompetanse i hvert underkapittel.
- likhet i språk og ordbruk gjennom underkapitlene slik at det er mulig å bygge utdanningsprogram hensiktsmessig, og legge opp til minst mulig ulikhet i tolkning av oppgaver og definisjoner.
- Leselig og anvendbart språk. Her tenker vi særlig på at studenter uten kjennskap til juridiske eller faglige begreper skal kunne lese en rammeplan og bruke den til å vurdere og gi innspill til hvorvidt utdanningsprogrammer er innenfor sine rammer.
- Avklaringer rundt valgfrihet og valgmuligheter i utdanningene for lærerstudenter.
- **§18 Lærerutdanning for praktiske og estetiske fag** har en språklig innretning som vi mener gjør det utfordrende å vurdere og anvende innholdet på en hensiktsmessig måte.

På vegne av Lærerstudentene

Mathias Kristiansen

Politisk rådgiver, Lærerstudentene i Utdanningsforbundet